

ALLAH İNSAN İLİŞKİSİ

اللَّهُ

Memduh ÇELMELİ

- ❖ Her şey yaratılış amacına uygun şekilde ve belli bir düzen içinde kendisine verilen görevi yerine getirir. Gök cisimlerinin hareketleri, gece ile gündüzün oluşması, canlıların yeryüzünde hayatlarını sürdürmeleri ve mikro alemin denge içinde varlığını devam ettirmesi evrendeki düzenin örneklerindedir.

"Şüphesiz biz, her şeyi bir ölçüye göre yarattık." (Kamer, 49)

"Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir.» (Rahman, 5)

- ❖ İnsan tarih boyunca "Ben kimim, nereden geldim, nasıl var oldum, niçin yaratıldım?" sorularına cevap aramıştır.
- ❖ Allah, evreni ve içindeki varlıkları belli bir "amaçla" yaratmıştır.
- ❖ Allah; insanı «su ve topraktan yarattı», ona **akıl, ilim ve irade** gibi nimetler verdi.

Kur'an'a göre insanın yaratılış aşamaları:

«Gerçek şu ki biz insanı **çamurdan** alınmış bir özden yaratıyoruz; Sonra onu sağlam bir korunakta **nutfe** haline getiriyoruz. Ardından nutfeyi (döllenen yumurta) **alakaya** (rahimde asılı embriyo) çeviriyor, alakayı **şekilsiz et** (görünümünde) yapıyor, bu etten **kemikler** yaratıyor, sonra da kemiklere **adale** giydiriyoruz; nihayet onu bambaşka bir varlık halinde inşa ediyoruz...»

(Mü'minûn, 12-14)

«Biz insanı en güzel biçimde yarattık.» (Tin,4) «O Rabbin ki seni yarattı, seni insan olarak şekillendirdi ...» (Infitar, 7)

"Ant olsun biz insanoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; ... onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.» (İsra, 70)

- ❖ Kur'an, yeryüzünün halifesi olan insanın **emaneti** yüklendiğine ve bazı sorumlulukları olduğuna, sosyal ilişkiler geliştiren bir varlık olduğuna vurgu yapar. «O, sudan bir insan yaratıp ondan soy sop ve hısımlık meydana getirendir...» (Furkan, 54)

«Şüphesiz biz **emaneti** göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi...» (Ahzâb, 72)

- ❖ İnsanın yaratılış amacı Rabbini tanıması, seçimlerinin ve eylemlerinin farkında olarak sorumlu ve bilinçli davranmasıdır. İnsan, yaratıcısına kulluk etmeli ve bu dünyada sâlih ameller yapmalıdır.

«Biz gökleri, yeri ve bunlar arasındakileri oyun olsun diye yaratmadık.» (Enbiya, 16)

dinkulturuahlakbilgisi.com

«Allah, Adem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti...» (Bakara, 31)

1.2. Doğruyu Arayan Bir Varlık Olarak İnsan

İnsanın, yaratılışı gereği kendini tanıma ve varlığını anlamlandırma ihtiyacı vardır. İyiyi ve doğruyu arayan insan, hakikate ulaşmak için gayret eder, "**Doğru bilgiye nasıl ulaşabilirim, hangi fiiller doğrudur, mutlu olabilmem için ne yapmalıyım?**" gibi sorulara cevaplar arar.

" ... Onlar göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler.'Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru. ' derler.» (Âli İmran, 191)

Tefekkür:

- «Derin düşünmek, fikir yürütmek, kavramaya çalışmaktır.» «Var olan bir şeyin manasını anlama çabasıdır.»
- İnsanın doğru bilgiye ulaşması, kendi varlığını anlamlandırabilmesi ve sürdürebilmesi açısından önemlidir.

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan yaratmıştır. Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana bilmediğini bildiren Rabbin sonsuz kerem sahibidir.» (Alak, 1-5)

- İslam, insana dünya ve ahiret mutluluğuna giden doğru yolu gösterir. İnsan samimiyetle hakikate yönelirse "**Hâdi**" olan (**doğru yolu gösteren**) Allah onu doğru yola ulaştırır.

«Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik; artık o isterse şükreden olur, isterse nankör.» (İnsan, 3)
Bir çok ayette insana «Ey akıl sahipleri...» diye hitap edilir.

Hidayete ulaşmanın ve aklın değerlendireceği konularda bilgi edinmenin ilk kaynakları duyulardır. Duyular, doğru bilgiye ulaşmanın ve aklın değerlendireceği konularda bilgi edinmenin ilk kaynaklarıdır. İnsan, duyularla elde ettiği bilgileri aklıyla muhakeme edip doğruyu yanlıştan ayırabilir.

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır." (Âli İmran, 190)

" ... Allah 'ın göklerde ve yerde yarattığı bunca varlıkta, O 'na saygısızlıktan sakınanlar için büyük işaretler vardır." (Yunus, 6) "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.» (Zâriyât, 56)

1.2. Doğruy Arayan Bir Varlık Olarak İnsan

❑ İnsanın; yaratılış, inanç, ahlak, toplumsal düzen ve anlam arayışı gibi konularda rehberliğe ihtiyacı vardır. Doğru rehberlik vahiy ve peygamberler vasıtasıyla gerçekleşir. İnsan, bazı bilgilere duyu organları ve akıl yoluyla ulaşamaz, bunların yanında vahye de ihtiyaç duyar. Vahiy, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Adem'le başlamış ve son peygamber Hz. Muhammed'le (sav) tamamlanmıştır.

"Gerçek şu ki düşünüp öğüt alsınlar diye sözü (vahyi) onlara birbiri ardınca ulaştırmışızdır.» (Kasas, 51)

* Ayette vahiy yoluyla tarih boyunca insanlara rehberlik edildiğine vurgu yapılmıştır.

Marifet

Marifet, derin düşünme yoluyla bir şeyin hakikatinin anlaşılması veya ilhama dayanan aracısız bilgi, irfan anlamındadır. Allah; insana ilim ve marifet vererek onu hakikate ulaşabilecek fitratta yaratmıştır.

Fıtrat

Fitrat, insanın yaratılışında bulunan ve hayatı anlamlandırma çabalarına yön veren, çalışmakla elde edilemeyen ve inanmayı da içeren, doğuştan getirdiği yetenektir.

"Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fitrata sınıksız tutun.

Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler.» (Rum, 30)

Hz. Muhammed (sav) de bir hadisinde "Her çocuk fıtrat üzere doğar .. " buyurarak insanın yaratılışındaki bu özelliğe dikkat çeker.

❑ İnsanın nefsin kötü istek ve arzularına uyma ve unutma gibi özellikleri de vardır. O, doğru tercihler yapabildiği gibi yanlış yollara da sapabilir. Yüce Allah, insanın hakikatten sapmaması ve peygamberlerin yoluna uyması için vahiy göndermiştir.

" ... Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi...» (Bakara, 213)

Mükellef

Sorumluluk taşıyan kişi anlamına gelen mükellef akli dengesi yerinde, ergenlik çağına ulaşmış, dinin emir ve yasakları karşısında sorumlu olan kimseye denir.

❑ Allah, insanı mükellef kılmıştır. İnsan, dünya hayatının imtihandan ibaret olduğunu bilerek yaşamalıdır. Allah'a, kendisine, ailesine, çevreye ve topluma karşı sorumluluk bilinciyle davranmalıdır. Rabbinde kulluk ederek ahlaken kendisini yükseltmeli, insanlara karşı adil ve yardımsever olmalıdır.

1.3. İbadet ve Dua Eden Bir Varlık Olarak İnsan

Allah evreni belli bir denge ve ahenkle yaratmıştır. İnsan bu ahenk ve güzelliği gördüğünde yaratıcıya karşı derin bir hayranlık duyar.

"Yedi göğü birbiriyle tam bir uygunluk içinde yaratan O'dur. Rahman'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?"

Allah, rahmetiyle yarattığı kullarından kendisiyle bağ kurmalarını ister. Yaratıcımızla nasıl yakınlaşacağımızın cevabı ibadet ve duada saklıdır. Allah ile bağ kurmak, dua, ibadet, tövbe ve Kur'an okumak gibi salih amellerle sağlanır.

"... Allahım! Huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten, fayda vermeyen ilimden ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım.» (Hadis)

- ❑ **İbadet:** Boyun eğme, itaat etme, saygı duyma, alçak gönüllülük, kulluk, tapma, tapınma anlamlarına gelir ve Yüce Allah'ın rızasına uygun şekilde yapılan bütün davranışları kapsar. Allah'ı zikretmek, O'nu anmak ve O'na hamt etmektir.
- ❑ İnsan, Allah ile **ibadet → dua → tövbe ederek → Kur'an okuyarak** bağ kurar.

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hamt, alemlerin Rabbi, Rahman, Rahim, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) sahibi Allah'a mahsustur. (Allah'ım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola ilet. Nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da doğrudan sapsmışların yoluna değil!» (Fatiha, 1-7)

"... Kulum beni andığında onunla beraberim. O beni anarsa ben de onu anarım...» (Hadis)

- ❑ Kur'an okumak Allah (cc) ile iletişim kurmaktır. Bir ayette Kur'an-ı Kerim'le ilgili şöyle buyrulur: "**Allah, kendi içinde uyumlu, gerçekleri tekrar tekrar dile getiren bir kitap olarak sözlerin en güzelini indirdi. Rablerinden korkanların onun etkisiyle tüyleri ürperir, sonra yine Allah'ı anmaya yönelerek bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur..**" (Zümer, 23)

"Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, elif lam mim bir harftir demiyorum; bilakis elif bir harftir, lam bir harftir, mim de bir harftir» (Hadis)

- ❑ İslam'da adil olmak, anne babaya iyi davranmak, iyiliği tavsiye edip kötülükten alıkoymak, büyüklere saygı göstermek ve bir işi en güzel şekilde yapmaya gayret etmek → dinkulturuahlakbilgisi.com → gibi davranışlar da ibadet niteliği taşır.

1.3. İbadet ve Dua Eden Bir Varlık Olarak İnsan

- ❑ **Dua:** Kulun Allah'a yönelerek O'ndan istek ve dilekte bulunması ve bu amaçla icra edilen bir ibadet şeklidir.
- ❑ Dua bir zikir ve ibadettir. Duada Allah'ı (cc) yücelt me ile O'ndan istekte bulunma birliktedir.

«Kullarım, beni senden sorarlarsa (bilsinler ki) gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler.»

- ❑ **Hz. Muhammed, "Dua, ibadetin özüdür.« buyurmuştur. Bu sebeple en önemli ibadet olan namaz, Kur'an'da dua (salat) kelimesi ile ifade edilir.**

"Her kim de işlediği zulmünün arkasından tövbe edip durumunu düzeltirse kuşkusuz, Allah onun tövbesini kabul eder. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."⁵³

Kur'an, dua ederken Allah'ın (cc) esmayihüsnaşıyla O'ndan niyazda bulunulması istenir. Örneğin günahlarından tövbe etmek için dua eden kimse, Esmâül Hüsnâ'dan «Gaffar, Mucib, Tevvab, Settâr ve Afüv» isimlerini söyleyerek bağışlanma dileyebilir

Gaffâr	"Tövbe edenleri bağışlayan, affeden."	Mucib	«Dileklere karşılık veren."	Tevvâb	«Tövbeleri çok kabul eden."	Settâr	«Ayıpları, kusurları örten."	Afûv	«Hiçbir sorumluluk kalmayacak şekilde günahları affeden"
---------------	---------------------------------------	--------------	-----------------------------	---------------	-----------------------------	---------------	------------------------------	-------------	--

Hiz. Peygamber, "Allah'ın, bana dua eden yok mu, duasını kabul edeyim! Benden isteyen yok mu, ona (dilediğini) vereyim! Benden mağfiret isteyen yok mu, onu bağışlayayım! dediğini» buyurmuştur.»

- ❑ Dua ister sesli ister sessiz olsun, Yüce Allah ile samimi bir iletişim yoludur. insan dua ederken içten duygularla en derin düşüncelerini, umutlarını ve korkularını Yüce Allah'a arz eder. Dua insanın en büyük teselli ve ümit kaynağıdır.
- ❑ Sadece zor zamanlarında dua eden insanlar Kur'an'da kınanmıştır.

"İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir kötülük gelince de yalvarmaya koyulur.» (Fussilet, 51)

- ❑ Allah'ı (cc) **zikretmek**, nimetler için O'na **şükretmek**, günahlardan **tövbe etmek**, O'ndan **merhamet dilemek** hatta sadece O'nunla **konuşmak** için bile dua edilebilir.

Bizi **DİN**lemeye devam ediniz.

Memduh ÇELMELİ